Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Jose Krutz Sarasola Tolosa

Lezo, Gipuzkoa (1928)

Aurkibidea

Biografia

Lezoko Zubitxo kalean jaio zen Jose Krutz, Bixentatxona deitzen zioten etxean. Aita eta ama Lezokoak ziren, Irurtzun baserrikoa bata eta Granada baserrikoa bestea, hurrenez hurren. Ama ia ez zuen ezagutu, Jose Krutzek hiru urte zituela hil baitzen erditzerakoan. Ama hil zenean, Etxeberri baserrira joan ziren bizitzera aitaren aldeko aitona-amonekin. Alargundu eta handik urte batzuetara, aita berriz ezkondu zen Manuela Sistiagarekin, eta baserritik kalera bueltatu ziren. Aitak portuan egiten zuen lana barkuak deskargatzen, enkargatua zen. Jose Krutzek Gaintxurizketako Uneko eskolan ikasi zuen lehendabizi eta gero Errenteriako Aierbe ahizpekin klase partikularrak jaso zituen. Hamalau urterekin, Errenteriako Urbieta Ebanisterian hasi zen lanean. Gero Trintxerpeko Erkizia aroztegian aritu zen hamasei urtez altzariak egiten. Baina urte gehien itsasontziak egin eta konpontzen igaro zituen. "Industrias Guria" izeneko kooperatiba osatu zuten batzuen artean, eta baxurako nahiz alturako arrantzontziak egiten zituzten. Tartean atun-ontzi asko egin zituzten Bermeorako. Ontzigintzan aritu zen, 62 urterekin erretiroa hartu zuen arte. Lezoko Ina Lopetegirekin ezkondu zen, eta bost seme-alaba izan zituzten.

Zintak

LEZ-031

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Zabala, Edurne

- **Data**: 2010-01-14
- **Iraupena**: 90 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Kaletik baserrira, eta baserritik kalera

- **Erref**: LEZ-031/002
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:03:13. **Bukatu**: 00:04:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
3 urte zituela, ama hil zitzaion. Orduan, Gaintxurizketara eraman zuten, baserrira. Han, eskolan ibili zen 8 urtera bitartean. 8 urte zituela, aita berriro ezkondu zen, eta kalera etorri ziren bizitzera. Aitaren 2. emaztea Lezokoa zen; eta oso ondo moldatu ziren elkarrekin, oso emakume ona zen.

2. Euskaraz hitz egiteak arazoak ekar zitzakeen garaia

- **Erref**: LEZ-031/006
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:07:11. **Bukatu**: 00:08:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Uneko eskolan ikasi zuen 8 urte izan arte. Erdaraz ikasten zuten, euskara galarazita zegoen eta. Soldadutzan, euskaraz egiteagatik gertatutakoa kontatzen du.

3. 14 urte bete baino lehen, altzari-fabrikan lanean

- **Erref**: LEZ-031/011
- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:14:48. **Bukatu**: 00:15:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Altzarigintza

Laburpena:
14 urte betetzeko hilabete falta zuela, Errenteriako Urbieta altzari-fabrikan hasi zen lanean. Lan egitea asko gustatzen zitzaion.

4. Gaztetatik arotz fina

- **Erref**: LEZ-031/012
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 00:15:54. **Bukatu**: 00:17:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:
Urbieta ebanisterian 4 urte eman eta gero, Trintxerpeko Erkizia aroztegira joan zen lanera, lan-baldintza hobeak eskaintzen baitzizkioten han. 16 urtez egon zen han. 18 urte zituenerako, Erkiziaren alaben arreoak egin zituen; soldadutzara joan behar izan zuenez, baina, anaiak jarraitu zuen berak bukatu gabe utzitako lana. Garai hartan, eskuz egin behar izaten zen lan asko.

5. Kooperatiba sortu, eta arrakasta izan

- **Erref**: LEZ-031/014
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 00:20:38. **Bukatu**: 00:21:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza

Laburpena:
20 urtean arotz-lanetan ibili ostean, kooperatiba sortu zuten Trintxerpen: "industrias Guria". Han, barkuak egin eta konpontzen zituzten. Negozioa ondo zihoanez, Irunen beste fabrika bat ireki zuten. Kooperatiban, 30 urte egin zituen, eta handik hartu zuen erretiroa.

6. Aroztegiko garai bateko tresnak eta materialak

- **Erref**: LEZ-031/016
- **Iraupena**: 0:01:31. **Hasi**: 00:22:55. **Bukatu**: 00:24:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:
Aroztegian, hasiera batean, dena eskuz egiten zuten. Orduko tresna eta materialei buruz hitz egiten du. Gaur egun, lana asko erraztu da.

7. Egurra lehen nola mozten zuten

- **Erref**: LEZ-031/017
- **Iraupena**: 0:00:39. **Hasi**: 00:24:26. **Bukatu**: 00:25:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:
Lehen, egurra nola mozten zuten azaltzen du.

8. Arotz-lanetako hastapenak

- **Erref**: LEZ-031/018
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 00:25:05. **Bukatu**: 00:26:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:
Urbieta altzari-fabrikan lanean hasi zenean, zer lan mota egin behar izaten zituen azaltzen du. Pixkanaka, lan zailagoak ematen hasi zitzaizkion; eta, 4 urteren buruan, denetik egiten zuen. Orduko lan-banaketaz eta prozesuaz hitz egiten du.

9. Altzariak eta egurra garraiatzeko, gurdia

- **Erref**: LEZ-031/020
- **Iraupena**: 0:02:55. **Hasi**: 00:27:36. **Bukatu**: 00:30:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Altzarigintza

Laburpena:
Erkizia aroztegian aritu zenean lanean, etxeetara joaten ziren neurriak hartzera. Lanerako egurra lortzeko, gurdia erabiltzen zuten; gurdia aldapan gora igotzeko, komeriak izaten zituzten, baina moldatzen ziren. Altzariak egin, eta bezeroen etxeetara eramateko, gurdia erabiltzen zuten. Beraiek tiratzen zuten gurdia.

10. Altzarien prezioen arteko aldeak

- **Erref**: LEZ-031/021
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:30:31. **Bukatu**: 00:32:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Altzarigintza
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Altzarien prezioetan, aldeak zeuden. Pako Arrieta, "El Muki", tailugileari buruz hitz egiten du. Oso tailugile ona zen, Espainiako bigarren onena; haren lanak garestiak ziren. Lehen, altzari guztiak eskuz egiten ziren; ez zegoen altzari-dendarik.

11. Itsasontziak egiteko materialak

- **Erref**: LEZ-031/023
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 00:33:43. **Bukatu**: 00:34:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza

Laburpena:
Guria kooperatiban, ontziak egiten zituzten; eta, Irungo fabrikan, hondeamakinak. Itsasontziak egiteko, zer material erabiltzen zuten azaltzen du.

12. Barku txikiak nahiz handiak egiten zituzten

- **Erref**: LEZ-031/024
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 00:34:52. **Bukatu**: 00:35:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza

Laburpena:
Barku handiak egiten zituzten gehienbat: hasierakoak txiki xamarrak ziren, baxurakoak; gerora, alturakoak egiten hasi ziren, arrastekoak, atunetara joatekoak.

13. Itsasontziaren zatiak egin eta muntatzeko prozesua

- **Erref**: LEZ-031/025
- **Iraupena**: 0:03:40. **Hasi**: 00:35:59. **Bukatu**: 00:39:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza

Laburpena:
Itsasontzi bat egiteko prozesuan, txapa eta egurra erabiltzen zituzten. Txapazko kroskoak (kaskoak) Zumaian egiten zituzten. Zumaiatik Pasaiara, itsasontziz ekartzen zituzten pieza haiek; eta, orduan, beraiek dena muntatzen zuten. Ontzietako zubiak egiteko, altzari asko egin behar izaten zituzten: aparatu bakoitzarentzat, altzari bat.

14. Barkuak egin bitartean, ikuskariak

- **Erref**: LEZ-031/028
- **Iraupena**: 0:00:47. **Hasi**: 00:43:38. **Bukatu**: 00:44:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza

Laburpena:
Beraiek egiten zituzten atunketariak Bermeorako izaten ziren. Baxurako ontziak, ordea, Orio, Getaria, Hondarribi, Mutriku... alderako. Barkuak egin bitartean, ikuskariak (inspektoreak) etortzen ziren begiratzera, nola egiten zuten lan ikustera.

15. Itsasontzia egiteko azken pausoak

- **Erref**: LEZ-031/031
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:45:44. **Bukatu**: 00:47:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza

Laburpena:
Itsasontzia egindakoan, margotu egiten zuten, eta egonkortasun-probak egiten itsasoan. Probaren emaitzen arabera, lasta gehiago edo gutxiago sartu behar izaten zuten. Geroago, itsasoko probak egin behar zituzten.

16. Itsasontzi berriaren uretaratzea

- **Erref**: LEZ-031/032
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 00:47:34. **Bukatu**: 00:48:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza

Laburpena:
Itsasontzi berri bat egiten bukatzen zutenean, uretaratzea egiten zuten; orduan, xanpain-botila hausten zuten.

17. 4 urtetik behin, atunketariak goitik behera begiratu behar

- **Erref**: LEZ-031/033
- **Iraupena**: 0:02:28. **Hasi**: 00:48:14. **Bukatu**: 00:50:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Nabigazioa

Laburpena:
Barku berri bat uretaratu ostean, konponketak egin behar izaten zituzten gerora. Atunketariak 4 urtetik behin begiratu behar izaten ziren, goitik behera: "cuatrinal" deitzen zitzaion horri, eta garestia izan ohi zen. Barkuek makineria asko eta aurreratua izaten dute gaur egun; lehen, ordea, ez.

18. Arrantzaren garai onak

- **Erref**: LEZ-031/034
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:50:42. **Bukatu**: 00:52:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Flota

Laburpena:
Itsasontziak egiten ez ezik, konpontzen ere lan asko egin izan du. Trintxerpen lanean zebilen garaian, portuan 200 barku baino gehiago ibiltzen ziren. Garai hartan, arrain asko harrapatzen zen: egunean, 25 barku ere deskargatu ohi ziren, eta arrain-irina sortzen zen.

19. Aitonaren anekdotak eta azken hitzak

- **Erref**: LEZ-031/044
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 01:08:23. **Bukatu**: 01:10:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Aisia » Taberna giroa

Laburpena:
Aitona bertsozalea zen. Aitonaren garai bateko anekdotak kontatzen ditu. Aitona hil zenean, Jose Krutz haren ondoan zegoen, eta aitonak esaten zizkionak gogoan ditu; ez zuen ulertu zer esan nahi izan zion.

20. Bertso zahar batzuk

- **Erref**: LEZ-031/045
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 01:10:10. **Bukatu**: 01:11:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:
Gaztetan abesten zuten bertso zaharrak kantatzen ditu.

21. 'Lexoti' eta 'Lazkao Txiki'ren ateraldiak

- **Erref**: LEZ-031/049
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 01:14:25. **Bukatu**: 01:15:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Lexoti eta Lazkao Txiki bertsolariei buruzko anekdotak kontatzen ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-19

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com